

80

AGENCIA INTERNACIONAL CAMARASA
Reyes Magos, 22 - MADRID (7)

escorte de

354

Tele eXprés

BARCELONA

Fecha 1-2 NOV 1975

Temps d'assassins

Segle XX, segle d'assassins, segons Henry Miller i també, segurament, en opinió de molts assassins. Segle XIX, segle de crisi i de desordre, segle del profeta de la mort i dels desencantats. El segle de Rimbaud, que escriu a divuit anys el seu darrer llibre i dona «una estirada d'orelles al món».

A Henry Miller li agrada amb bojeria estirar les orelles a món. Sempre ho ha fet: amb els seus «Tropics», amb la seva trilogia «exus» («Sexus», «Plaxus», «Nexus» o enamorant-se fins al moll de l'os, a setanta-cinc anys, de la japonesa Hoki Tokuda, esplèndida com una prostituta japonesa. Es comprèn, doncs, que alguna vegada Miller cedís al desig d'escriure sobre el Rimbaud «miraculós» que li va ensenyar el camí quan, el 1927, amb trenta-sis anys a l'esquena, es trobava a la porta de la seva «pròpia i perllongada Temporada a l'Infern». En reivindicar el seu nom i la seva obra, Miller reivindica, de fet, la pròpia existència. Miller escriu «El temps dels assassins» (1) perquè se sap exemplar d'una espècie en vies d'extinció: l'espècie dels estiradors d'orelles, és a dir, dels poetes. «El temps dels assassins» és, no cal dir-ho, un llibre apassionant i antiacadèmic; profundament religiós i anacrònic; molts li retreuran que només hi defensi els seus interessos personals, que namés hi denunciï l'assassinat del poeta i ni tant sols digui el nom real dels assassins. Per trobar —implícites— denúncies cal anar, efectivament, a la seva obra «artística».

Són les seves millors planes. Entré el Miller que escriu les seves reflexions sobre la vida i l'art i el Miller que mostra, sense cap pudícia, les flexions de la seva vida i del seu art. Jo m'estimo més el segon. Però a l'hora de ser traduït, aquest Miller topa amb grans dificultats i mentrestant ens hem de conformar amb el primer. L'evidència s'imposa una vegada més: és menys perillós ser una cosa que exercir-la. Als àngels defensors de l'ordre —general i artístic— els fa menys por la «teoria» que la «pràctica», tot i que la teoria també els en fa molta. Mentre alguns ismes escrits són a tots els quioscos, les pràctiques del mateix signe són a la il·legalitat; mentre els escrits programàtics de Brecht s'escampaven amb una certa fluïdesa, les seves obres teatrals eren prohibides; mentre s'autoritza el Miller que reflexiona, segueix confinat en idiomes llunyans el Miller que viu. Caldria, doncs, encara, aprendre idiomes.

Jaume MELENDRES

(1) Ed. Aymà. Col. «La mirada». Amb un pròleg de Jordi Arbonés. Barcelona, 1975.